

Zpravodaj Klubu kaktusářů Astrophytum Brno

AZET

1/2016

Z činnosti klubu – členské a výborové schůze

Islaya omasensis z přednášky J. Kolaříka →

Sympóziium důkladněji,

bilance a přednášky

Gymnofil 2/2015

Znovu červenokvěté *Astrophytum*

Kytka čísla: *Echinocereus ferreirianus*

Lépe a radostněji

Nenapadá mě zrovna žádný lepší nadpis. Možná si někteří z vás vzpomenou na učení fekalismu a na výchozí definici blbosti – tedy její základní jednotky 1 blb. Přesně je to množství blbosti obsažené ve výroku: „Žijeme lépe, žijeme radostněji“. Víme, že pro běžné události a činy našeho života je tato jednotka příliš velká, proto blbost měříme a vyjadřujeme ve zlomcích – deci, centi, mili, mikro, nano a pikoblbech, zatímco pro činy stranické a státnické je tato jednotka velmi nepatrná, takže měření je vyjádřeno násobnými předponami kilo, Mega, Giga, Terra... Toto úsloví se mi však vybavilo spíše v souvislosti s mnoha přáními a nedávno obdrženými novoročními přáními. I já za ně všem upřímně touto cestou a formou nevyžádané hromadné „inzerce“ děkuji. Nad každým takovým přáním jsem se vděčně zastavil, zavzpomínal a lehce zamyslel. Jsa rýpal, štoural a věčný oportunist a uvažoval jsem, že si udělám malou studii o tom, kdo mi co přeje a jak to třeba posléze vychází... Nechce se mi však dělat nějaké rozbory a hrabat se v tom, kolik lidí mi co přeje. Jen stručně: Někteří mi přejete štěstí, zdraví, úspěchy, někteří mi přejí dokonce jakési PF. Méně často až vzácně se objevuje přání radosti a snad nejméně Lásky. Možná je to na základě rčení „Podle sebe soudím tebe“ nebo podle toho, co komu přejí jiní. Mohou v tom být ovšem i jiné motivy a pohnutky. Jako hlavní oceňuji, že si dotyční vzpomněli a někteří uřímně a jiní možná trochu formálněji napsali a poslali přání často doplněné obrázkem. Rozbor obrázků by rovněž vydal na obsáhlou diplomku v oboru psychologie a sociologie. To však není tématem pro náš zpravodaj, který pro vás začínám skládat letos už po deváté.

To číslo totiž znamená, že jsem ve výboru Klubu strávil už osm let a že nás v únoru na výroční členské schůzi čekají další volby. Jsou poznamenány tím, že výbor opustili dva členové pro celkovou zaneprázdněnost a jiné priority ve svých životech a další se chystají rezignovat kvůli svému věku, úbytku energie, únavě či jiným důvodům a pohnutkám. Nadcházející volby jsou vyhlášeny s cílem doplnění, omlazení a oživení výboru. Někdy si nedovedeme představit nahraditelnost končících členů, neradi se loučíme, oceňujeme jejich zásluhu a přemýšlíme o změnách. Uvažujeme i o přerozdělení funkcí.

První část – složení nového výboru a komise – ostatně rozlouskne únorová výroční schůze, kterou po formálních úkonech (zprávách členů výboru a volbách) doplní volná tribuna. A zase to začne: Ustavující schůze nového výboru (rozdělení funkcí), možná přijdou změny. Pravděpodobně však činnost klubu poběží ve vyjetých osvědčených kolejkách. Hlavně lépe a radostněji. A upřímně, ne podle té asociace na začátku.

Zatím mírná zima s malou nadílkou sněhu a krátkou ukázkou mrazů váhá, jestli se ještě vzepře nebo jestli to vzdá úplně. Včil abychom se už pomalu chystali na jaro. Za chvíli odložíme teplé papuče, stoupneme od knížek a od počítačů. Kytky půjdou ven, bude výstava, budeme rozmnožovat, přesazovat, vysévat a pikýrovat... Nezapomeneme ani na fotografování zajímavých a krásných rostlin a nevzdávám se naděje, že se se zajímavostmi a příběhy kolem svých rostlin pochlubíte do Azetu. Nastal i pravý čas na připomenutí pravidelné soutěže o fotku na plakát výstavy. Termín uzávěrky vyvstane časem a upřesníme jej. Už teď však můžete posílat své fotografie redaktorovi Azetu. Posílejte nejvýše tak dvě, tři opravdu kvalitní fotky v plné velikosti a neupravené. Většinou vyhrává fotka rostliny s výrazným květem, neutrálním, nevýrazným pozadím, záleží ovšem samozřejmě na vkusu hodnotitelů. Z těch nejlepších výbor vybere tu vítěznou anonymním bodovým hodnocením.

Tento Azet je poskládaný většinou z toho, co poskytly nedávné události. Děkuji všem přispěvatelům za jejich velkou pomoc. Zejména díky ní má náš zpravodaj „trvale dobrou úroveň“, jak se uvádí už po několik let ve výroční zprávě©

Pohoda, hezký den

Josef

Schůze výboru 13. října 2015

Výbor se sešel na obvyklém místě v obvyklém termínu u předsedy Stuchlíka. Velmi kladně jsme zhodnotili přednášku Andrzeje Muchy, naplánovali jsme další schůze a přednášející, příští schůzi výboru jsme přeplánovali na termín o týden dříve a především jsme projednávali konkrétní přípravu nadcházejícího sympózia.

Sympóziu

Podzimní sympóziu se konalo opět v sále úřadu Městské části Brno-Líšeň, tentokrát 17. října.

Program

- 9.15–10.45 Jiří Kolařík, Peru – země retardérů
11.00–12.30 Jaroslav Záhora, Mexiko a rod *Stenocactus*
12.30–14.00 přestávka, oběd
14.00–15.30 Jan Gloser, Za sukulenty do Jižní Afriky
15.45–17.15 Stanislav Stuchlík, Kaktusy podle abecedy

Statistika návštěvníků

Organizace	Počet	Procenta
Brno	54	68,35
Bratislava	3	3,80
Frydek-Místek	3	3,80
Jihlava	1	1,27
Olomouc	1	1,27
Ostrava	2	2,53
Písek	1	1,27
Praha	4	5,06
Trnava	1	1,27
Zlín	1	1,27
Zvolen	3	3,80
Host	2	2,53
Polsko	3	3,80
Celkem	79	100,00

Organizace	Počet	Procenta
Brno	54	68,35
Mimo Brno	15	18,99
Slovensko	7	8,86
Polsko	3	3,80
Host	2	2,53
Celkem	79	100,00

Původ	Počet	Procenta
Domáci	54	68,35
Ostatní	25	31,65
Celkem	79	100,00

Bilance	Počet	Procenta
Loni	88	100,00
Letos	79	89,77
Rozdíl	-9	-10,23

Ze statistiky, kterou poskytli manželé Čechovi, vyplývá, že účast byla poněkud nižší, než v minulém – významně výročním roce, velmi nás však těší, že po dlouhé době se zvýšila poměrná účast členů našeho klubu.

Program sympózia byl dodržen, viděli a slyšeli jsme tentokrát přednášky od členů našeho klubu. Skladba byla zvolena tak, aby byla pestrá a aby byli uspokojeni zájemci o jižní i střední Ameriku a rovněž se dostalo na sukulentáře. Přednášky budou důkladněji či stručněji popsány dále v listu.

Křest knihy a autogramiáda

Mohlo by se zdát, že toto sympóziem bylo ryze brněnské. Tomu je tak však pouze podle přednášejících. Sympóziem bylo zpestřeno milou návštěvou slovenských přátel: MUDr. Romana Staníka z Bratislavy a Ing. Gabriela Vereše ze Sliache. Oba můžeme dobře znát z akcí našeho klubu i Společnosti (SČSPKS). Druhý jmenovaný – držitel výroční ceny Společnosti Zlatý Alberto 2015 – je zároveň autorem knihy Mrazuvzdorné kaktusy severní Ameriky II. Právě tato kniha byla nedávno vydána a právě na našem sympóziu jsme ji veřejně pokřtili. Zájemci si ji mohli na sympóziu dokonce zakoupit a o přestávce si ji nechat podepsat samotným autorem, čehož mnozí využili.

Křest knihy – pánové Staník, Stuchlík a Vereš

Členská schůze 6. listopadu 2015

Protože jsem nemohl přijít na schůzi a přišel jsem tak i o přednášku, velmi děkuji Standovi Stuchlíkovi za fotografie a za stručný zápis přednášky. Tak o ni nebudete ochuzeni aspoň vy.

Zdeněk Jelínek začal pěstovat kaktusy před devíti lety (členem Astrophyta se stal před sedmi lety). Hned zpočátku se začal věnovat intenzivně čilským kaktusům. Právě proto jeho první cesta za kaktusy do přírody vedla do Chile. Společně s dalšími třemi kamarády navštívil řadu nalezišť rostlin rodů *Eriosyce*, *Neoporteria*, *Pyrrhocactus*, *Copiapoa*, *Thelocephala*. Některé kaktusy byly nepřehlédnutelné o velikosti vícero decimetrů, jiné byly malé, zatážené do země (*Thelocephala*). Páteří cesty byla silnice č. 5, ze které se odbočovalo na různé lokality kaktusů. Na obrázcích jsme navštívili např. lokalitu u San Ramon, což je jediné místo, kde roste *Copiapoa krainziana*. Navštívena byla i poušť Atacama. Čilské kaktusy nerostou nijak rychle, např. bylo řečeno, že údajně některé narostou o tři centimetry za sto let.

Viděli jsme spoustu krásných kaktusů, které byly konfrontovány se semenáčky ze sbírky přednášejícího, které měly do velikosti a vzhledu rostlin z přírody pochopitelně daleko (ale ony dorostou). Přednáška nakonec skončila poměrně brzy, i když bylo předem avizováno, že asi na ni nebude stačit jediný večer.

Schůze výboru 10. listopadu 2015

Hodnocení a rozbor sympózia, pochvala přednášky Zdeňka Jelínka o Chile, plán dalších akcí, vybírání příspěvků – to byly hlavní body výborové schůze. Dále se projednal prodej časopisů, které máme navíc, tedy jejich poskytnutí jiné organizaci, kde nějakým nedoplněním chybí.

Členská schůze 4. prosince 2015

Bohužel ani v prosinci se mi kvůli jiné akci nepodařilo přijít na členskou schůzi. I tentokrát to zachránili někteří členové výboru. Díky Radkovi Čechovi (schůze) a Jarovi Kašparovskému (přednáška) zde máte hlavní informace.

Výhry do slosování vstupenek poskytli následující dárci, jimž výbor klubu tímto děkuje: Jiří Peňás, Lubomír Nettefa, František Chládek, Petr Metela, Jaroslav Dobiáš, Dalibor Šopf a manželé Čechovi.

Letošní rok byl trochu výjimečný. Nejenom že jsme měli velmi teplé, ba až tropické léto, kdy i rostliny v našich sbírkách dost trpěly, ale měli jsme i o jednu přednášku více, než bývá zvykem. Všechny přednášky, včetně volné tribuny a symposia byly velmi zajímavé a poučné. Ne jinak tomu bylo i při poslední přednášce, která byla v pátek 4. 12. 2015. Přednášejícím byl velmi známý kaktusář pan Zdeněk Vaško z Přerova. Termín jeho přednášky začal výbor domlouvat již v letních měsících a byli jsme potěšeni, že pan Vaško naše pozvání přijal a přednášku provedl.

Jak nám sám přednášející řekl, navštívil americký kontinent mnohokrát. Z jeho vyprávění vyplynulo, že USA navštívil třikrát, Mexiko jedenadvacetkrát a také navštívil Brazílii, Argentinu i Chile.

Již z počtu návštěv je patrné, že nejvíce mu učarovaly kaktusy Mexika. Tyto kaktusy byly i tématem jeho nádherné a poučné přednášky. Tato přednáška byla doplněna zdařilými obrázky převážně rostlin z volné přírody, ale ukázal nám i rostliny ve své sbírce. Nejvíce obrázků rostlin bylo zaměřeno na rod *Echinocactus*, jeden z jeho druhů a to *E. horizonthaloni* z různých stanovišť. Viděli jsme i pěkné obrázky astrofyt, echinocereusů a thelocactusů. Měli jsme možnost vidět jak překrásně v přírodě roste *Mammillaria perezdelarosae* a její varieta *andersoniana*. Na snímku, který nám pan Vaško ukázal, jsme viděli neuvěřitelné trsy *M. bombycina*, jak nádherně v přírodě rostou.

Viděli jsme i rostliny v záplavových oblastech, kde roste přednášejícím objevená *Escobaria abdita*. Na své si přišli i milovníci krystalných forem kaktusů, kde bylo vidět, že i krystalů kvetou.

Co říci na závěr? Snad jenom děkujeme za Vaši přednášku a přejeme Vám pane Vaško další šťastné cesty a nové objevy neznámých kaktusů.

Následně byla schůze výborem hodnocena velmi pozitivně. Po schůzi následovalo malé posezení v oblíbené restauraci a pan Vaško byl odvezen ke vlaku.

Schůze výboru 15. prosince 2015

Poslední loňská výborová schůze proběhla opět u předsedy Stuchlíka v obvyklém termínu. Tentokrát se sešli úplně všichni členové výboru. Na programu jednání bylo zhodnocení minulých přednášek, plánování a upřesnění následujících akcí včetně neformálního novoročního setkání členů výboru. Proběhla diskuse o možných změnách stanov klubu. Počkáme však, jak na novelu zákonných předpisů nejprve zareaguje Společnost. Další diskuse se týkala složení výboru v následujícím období. Někteří členové se rozhodli odejít a v únoru budou volby nového výboru. Byly projednány možné varianty a návrh postupu voleb. Patříční členové byli vyzváni, aby na následující schůzi (poslední před výroční členskou) přinesli své zprávy a plány k projednání.

Informace: Zpravodaje Azet z loňského roku byly vyvěšeny na web, jsou v sekci Dokumenty.

Členská schůze 8. ledna 2016

V novém roce jsme se poprvé sešli první pracovní pátek, jak je obvyklé. Před schůzí měli opozdílci ještě možnost zaplatit své členské příspěvky na další období a vyzvednout si časopisy a zpravodaje u distributora.

Schůzi vedl předseda Stuchlík. Připomněl, že příští schůze bude výroční s volbami nových členů výboru a revizní komise. Kandidáti nechtě se včas nahlásit. Oznamoval i posunutí následující schůze výboru a tedy i návštěvního dne knihovny o týden později. Další příspěvky ani připomínky nebyly. Mohlo se tedy hned přejít ke slosování vstupenek. Ceny poskytli členové Netrefa, Stuchlík, a Tihelka (omlouvám se, jestli jsem nepochytil někoho dalšího). Výbor všem děkuje.

Po uvítání přednášejícího – našeho člena Jaroslava Procházky –, který byl v Argentině už popáté, mu předseda Stuchlík předal slovo.

Přednáška začala „skoro přesně před rokem“, kdy Jaroslav s Tomem Kulhánkem a Jiřím Čípem z Vratimova vyrazili na místa, která již znali z dřívějších cest. Putování pojali nepříliš podle GPS, měli vytipovaná místa, lokality, které je zajímaly, nechtěli spoléhat na GPS, protože to znamená i určité obtíže a navíc chtěli vidět i nová místa.

Přednášející zhruba nastínil cestu podle tří mapek, neobtěžoval nás přemírou místopisu, co by většině z nás příliš mnoho neřeklo. Cestovatelé přiletěli do Buenos Aires a posléze cestovali okruhem, který začínal a končil v Córdobě.

Cestování bylo na čtyřkolku, měli však dobré počasí a pohybovali se na rozsáhlé náhorní plošině. Jedním z předmětů jejich zájmu bylo nově popsané *Gymnocalycium meregalli*. Popis byl zveřejněn anglicky (nová pravidla již netrvají na latině) v elektronickém webovém časopise Schütziana – www.shuetziana.org – pojmenovaném podle významného brněnského kaktusáře a bývalého předsedy našeho klubu.

Přednášející díky svým obsáhlým znalostem oživoval přednášku i historickými údaji a příběhy týkajícími se objevování a popisování některých druhů gymnokalycií.

Cestovatelé měli dohodu, že hledáním v neznámých nalezištích nestráví denně více než dvě hodiny, aby také mohli vidět a poznat více oblastí a nalezišť. Nepodařilo se však navštívit všechna plánovaná naleziště. Cesty byly místy velmi rozbahněné po dlouhých deštích a po zapadnutí auta se poučili a byli opatrnější. Proto se jim nepodařilo prozkoumat další možná naleziště některých druhů mimo již známá území.

Přednášku prolínaly i komentáře systematologické. Přednášející uváděl historii objevů a popisů a často je komentoval. Vysvětloval i různé okolnosti a pohnutky objevitelů a popisovatelů. U rodu *Gymnocalycium* nejsou takové příběhy a dohadování a přepisování a rekombinace ničím výjimečným. Ačkoli obdivujeme jeho hluboké znalosti a přehled, neodborníka takové problémy příliš neosloví. V každém případě však většině přítomných Jaroslav Procházka rozšířil obzory a povědomí o rodu, který zaujal spoustu kaktusářů i pěstitelů pro svou rozmanitost, obsáhlou a nepříliš náročnou péči.

Zajímavá byla krajina kolem Salinas – rozsáhlé roviny se sláným jezerem. Krajina je často kvůli pastevectví rozparcelovaná a ohraničená ploty. Velkou radostí byl nález rostlin *Gymnocalycium ragesii* rostoucích ostrůvkovitě a vyznačujících se tím, že jsou velmi uniformní v přírodě i ve sbírkách a nevykazují žádnou variabilitu. V téže oblasti našli neočekávaně i *Setiechinopsis mirabilis*.

Na severu provincie La Rioja v kamenitých a šterkovitých sutinách viděli *Gymnocalycium glaucum* rostoucí v polostínu akáciových keřů.

Kromě náhorních rovin, solisek a planin cestovali naši gymnofilové i hornatou krajinou s hluboce zaříznutými údolními, propastmi a kopci, aby viděli zase další druhy rostlin, např. *G. schmiedeanum*. V této oblasti bylo naopak strašně vedro.

Atmosfera v sále...

...a v předsáli sympózia 2015

Z přednášky Jiřího Kolaříka na Sympóziu

Melocactus

Loxanthocereus

Účastníci výpravy u vlaku z Cusca do Machu Picchu

Nakonec přednášející zmínil jedno ze vzácných mimotémat, motoristický cirkus – Rallye Dakar, s nímž se rovněž potkali. Viděli jsme na obrázcích třeba doprovodné vozy a nákladáky naložené vraky vozidel těch méně úspěšných závodníků.

Jak nám dodatečně sdělil Radek Čech na výborové schůzi, nebyla přednáška pouze jednostranně zaměřená pro gymnofily, nýbrž zahrnovala i 24 rostliny jiných druhů a rodů.

Gymnofil 2015/2

Ve znamení rodu *Gymnocalycium* budeme pokračovat ještě chvíli. Sdružení Gymnofil, jehož členská základna se prolíná i s naším klubem, vydává stejnojmenný občasník. Právě jsem dostal číslo 2/2015. Na 14 stranách plně barevného plátku tištěného na kvalitním hladkém papíře najdeme úvodníček, reportáž z pravidelného setkání brněnských gymnofilů v Doubravníku, rozsáhlý převzatý a přeložený odborný článek Völkera Schädlicha o druhu *G. chiquitanum* a článek Radomíra Řepky o podrodu *Trichosemineum* – pohled z jiného úhlu, kde navazuje na dřívější článek V. Šorma.

Občasník se mi líbí, potěší odborníka a nezklame ani „obyčejného“ kaktusáře – gymnofila. Je v tom spousta času a dobře odvedené práce překladatelské, editorské a sazečské, byť v posledně zmíněných jsou ještě nezanedbatelné rezervy. V každém případě děkuji a držím palce. Sdružení budu nadále podporovat alespoň svým drobným členským příspěvkem. Snad se letos konečně vypravím na doubravnické setkání.

Sympóziium 2015 – něco z přednášek

Peru – země retardérů

První přednášející Jiří Kolařík uvedl cíl své cesty (Peru) jako oblast, kam mnoho lidí nejedzí, protože tam nic neroste. Ihned však upřesnil, jak to je. Rostou tam prakticky pouze cereusovité a z poslední doby známější pygmaoereusy. Je to však tropická země, roste tam tropické ovoce. Klima se liší podle zeměpisné polohy a zejména podle nadmořské výšky.

K názvu přednášky: Silniční provoz a pravidla jako v Peru se opravdu jen tak nevidí. Dá se však na to zvyknout a v některých ohledech je to i snazší, je ovšem třeba neustále dávat pozor na všechny strany kolem sebe. A konečně ty retardéry. Jiří odhaduje jejich počet v Peru na 10 milionů. Zajímavým pravidlem je, že výška retardéru je nepřímou úměrnou velikosti sídla. V Peru jsou skvělí řidiči, jako všude na světě. Způsob jízdy je však velmi odlišný. Policisté jsou tam vstřícní, milí a kupodivu i pomáhají. Peru má obrovské nerostné bohatství a to je jeden z důvodů, proč buduje silnice pro silný provoz nákladních aut.

Dále přešel Jiří k popisu cesty, která trvala pět týdnů a probíhala v březnu a dubnu 2015. Na mapě ukázal plán své cesty a základní zeměpisné údaje. Hlavním městem je Lima, kde žije asi polovina ze 30 milionů obyvatel Peru, země je krásná, jsou tam hory významné a památné mimo jiné tím, že tam pod Huascaránem kvůli zemětřesení zahynula výprava československých horolezců. Letos tomu bylo 45 let a památník československých horolezců pod Huascaránem výprava rovněž navštívila.

A jedeme za kaktusy. V období března/dubna, kdy nastává zima, bylo poměrně sucho, protože v té době neproudí větry z vlhké Amazonie. Cestovali autem čtyřkolkou, protože

na vedlejších cestách by se jinak nedalo. Ujeli přes 8 tisíc kilometrů a pohybovali se v rozsahu od jihu – město Tacay u chilských hranic na sever nad Trujillo. Výprava zahrnovala několik dalších účastníků. Byli jimi Lumír Král, Mário Snopka – specialista na sloupovité peruánské kytky jako *Haageocereus*, *Mila*, atd. a František Frýdl.

V terénu rostou „klacky“ – cereusy s plody, které výborně chutnají. Dále nacházeli islaje, melokaktusy, neorajmondie, oreocereusy, mily... Výčet byl zrychlený kvůli časovému rozsahu přednášky.

V horách bylo zataženo a vlhko. Často mrholilo. Roční období vypadají jinak než u nás a zjednodušeně lze říci, že rostliny kvetou, když zaprší.

Přednáška byla proložena mimotématy jako třeba leteckou vyhlídkou nad plošinou Nasca – Jiří si splnil svůj velký sen. Vyšlo téměř dokonalé počasí a let se velmi dobře vydařil. Linie starověkých kreseb byly dobře vidět, nad jejich původem a významem se můžeme dlouho dohadovat.

Chvilku povídání věnoval Jiří rodu *Islaya*. Rostliny rostou v extrémně suchých oblastech a žijí téměř jen ze vzdušné vlhkosti přicházející od moře. Na poušti rostou i terestrické broméliovité rostliny a tilandsie.

Cesty často probíhaly stylem pobřeží-vnitrozemí-pobřeží a tak stále dál, protože tam nebyly cesty a bez místního průvodce si cestovatelé netroufali improvizovat. Ve dvou až čtyřtisícových horách, kde jsou na každém kroku vidět lamy vikuně, nacházeli další kaktusy, všudypřítomné oreocereusy v různých variantách, o botanickém zařazení si Jiří však netroufl spekulovat. Našli i krásné matukány, bohužel však bez semen, která byla vymyta vydatnými dešti.

Přes oblast Arequipa cestovali dále do vnitrozemí, kousek výše začaly lobivie. V těch místech je provázelo vlhké počasí, déšť a sníh. Kousek dál vjeli do údolí zcela zalitého mlhou, takže nebylo vidět nic. Spaní na poušti v klidu a pohodě bylo rušeno jen přelety vojenských vrtulníků. A opět islaje, opět pygmaeocerus. Stejné rostliny, jako o nějakých 500 km dál. Za velkým snem – neowerdermaniemi (*Neowerdermannia chilensis* ssp. *peruviana*) – rostou v Argentině, Bolívii a Peru – se cestovatelé vydali na jednu vybranou lokalitu. Našli množství rostlin, semena však nikoliv. Dále nechyběly ani oblíbené opuncie.

Tempo přednášky se posléze zpomalilo, zklidnilo, obsah však nepřestával být stále zajímavý, byť počasí se příliš nelepšilo. Cestovatelé často přespávali v levných, leč pohodlných hotýlcích. Je prý zbytečné a nevyplatí se tam brát s sebou stany.

Přednášku zpestřovaly obrázky z navštívených měst, vesnic a památných míst jakož i obrázky živočichů – např. pavouků – a nechyběla ani doprovodná vegetace, např. oxalisy. Nemohla chybět i zmínka o výletu na impozantní Machu Picchu, jež známe i z přednášek dalších cestovatelů. Kdo by si to nechal ujít, když už dojel tak daleko.

Následovala ještě naleziště orojí, melokaktusů a nakonec ještě návštěva Karla Knížete (na snímku). A na samý závěr návštěva muzea zlata a zbraní, potkali tam dokonce dva Moravany.

Přednáška trvala skoro přesně vyhrazenou hodinu a půl. Skončili jsme západem Slunce (na posledním obrázku).

Předseda Stanislav Stuchlík poděkoval Jiřimu Kolaříkovi. Prohlásil, že retardérů jsme moc neviděli, zato však kaktusy, jiné rostliny a přírodní krásy.

Mexiko a rod *Stenocactus*

Druhým přednášejícím byl Jaroslav Záhora. Studenti Mendelovy univerzity jej znají jako mikrobiologa, kaktusáři jako znalce a milovníka echinofosulokaktusů a jako výborného malíře a kreslíře, jehož obrázky mají vedle významu dokumentačního i vysokou úroveň výtvarnou a estetickou.

Přednášející nejprve poděkoval za pozvání a posluchačům za zájem o přednášku, která je kompilátem několika přednášek a navrhl, že může pokračovat interaktivně podle toho, oč bude mezi posluchači největší zájem.

Přednáška začala připomenutím historie osidlování lidskými civilizacemi před tisíci lety. Autor vychází z údajů mexického národopisného musea. V úvahu vzal i historické modelování krajiny pomocí nejmodernějších vědeckých metod. Vývoj vegetačního pokryvu souvisel se srážkami. Půdotvorný proces a vývoj botanických společenstev s vlivem využívání krajiny lidskou populací vyústil posléze do dnešního stavu. Zvýšila se rychlost odnosu, vytvořily se sedimenty, kolonizátoři vysušovali močály, osazovali dřevinami, navrhovali ostrovy, pěstovali plodiny a tím vším se vytvářely podmínky pro život a výskyt kaktusů. V této úvodní části jsme se navíc dozvěděli i některé historické a mýtické souvislosti. S precizností vysokoškolského učitele nezapomněl přednášející ani na geologické, ekologické a klimatické vlivy. V úvahu vzal i zpracování a hospodářské využívání půdy včetně např. hospodaření s odpadními vodami či občasně požáry v krajině, jakož i docela bezohledný přístup místních obyvatel k ochraně přírody a krajiny. Neopomenul ani nový fenomén agresivního hospodaření a pěstování rostlin včetně závlahy, hnojení a chemické ochrany rostlin bez ohledu na přírodní ekosystémy. Zejména klimatologické a meteorologické údaje (půl roku sucho, půl roku déšť) nám mají pomoci k pochopení podmínek pro růst a vývoj kaktusů.

Po tomto poměrně rozsáhlém úvodu, který zabral téměř třetinu přednášky, se Jaroslav Záhora dostal konečně ke kaktusům – echinofosulokaktusům. Skrze některé odborné práce přešel přes hospodářské využití rostlin k systematice a nastala smršť botanických názvů provázených obrázky vlastními i převzatými z různých zdrojů. Určitá jednotvárnost byla prokládána záběry krajiny a historickými a personálními odbočkami. Nepřekvapily ani hluboké botanické a fytorfologické znalosti, které jsou hlavním předpokladem pro porozumění systematice rostlin.

Stručně shrnutí: Zažili jsme výživnou odbornou, pestrou a komplexně pojatou přednášku a smekáme před odborností a šíří poznání autora a přednášejícího.

Za sukulenty do Jižní Afriky

Třetí přednáška (první po přestávce na oběd) se podle oblíbeného schématu sympózií posledních let zabývala sukulenty. Výbor klubu pozval odborníka na tuto flóru Jana Glosera. Jen pro připomenutí: Přednášející je dalším držitelem výroční ceny SČSPKS Zlatý Alberto. Přednáška začala krátkou vzpomínkou na kaktusářské začátky a na setkání a inspiraci Zdeňkem Fleischerem. Brzy jsme se však už dostali do jižní Afriky, konkrétně do Jihoafrické republiky. Cesta je dlouhá a klima je srovnatelné s Řeckem.

Za nejkrásnější oblast z hlediska sukulentáře považuje Jan Gloser provincii Kapsko, jihozápadní část země. Nechce však dělat přednášku o kapské flóře, protože na to máme spoustu jiných odborníků, kteří se tím zabývají mnohem důkladněji a ve své skromnosti se nepovažuje za nepovolanějšího.

V oblasti rostou i nesukulentní rostliny, byť ty sukulentní převládají, vyskytuje se tam kolem 2000 druhů, což ovšem závisí na měnicích se přístupy k botanické systematice. Klimaticky zde působí vlivy Atlantského oceánu. Proudí zde však studený vzduch, který nepojme mnoho vody a srážky jsou tedy minimální. Ještě horší je to trochu severněji v Namibii. Něco zachrání mlhy a slabé deště v různých obdobích. Kapská oblast má mediteránní klima, rostliny tam rostou po celý rok.

Přednášející projel velký kus země, opět však skromně podotkl, že toho neprošel mnoho a že si tedy pro přednášku vybral jen některé lokality. Cesty začínají v neobyčejně krásném Kapském městě. V okolí je množství kopců a spousta rostlin včetně sukulentů, takže stojí za to obejít si blízké okolí města. Dá se navštívit i botanická zahrada, obrovský krásný park. Těm, kdo mají více času, doporučil na blízkém poloostrovním výběžku přírodní rezervaci s biotopy zachovanými jako před příchodem člověka do této oblasti. Návštěvníci pobřežních oblastí už mají pokoj od dříve velmi obtěžujících opic. Turismus kvete a jsou zde vytvořeny velmi dobré podmínky a pohodlné cesty pro pěši, motorizované i cyklisty.

Přednášející pokračoval na sever směrem k Namibii po šterkovité planině, která je rájem sukulentů. Na metru čtverečním se jich dá – a velmi krásných – najít neskutečně mnoho, jak dokazují i krásné a velmi zdařilé fotografie. Stát zde vykupuje pozemky a očekává se, že zde vznikne národní park. Oblast se nazývá Vrzavá planina podle toho, jak šterku vrzal pod koly vozů búrských kolonizátorů. A co v tom šterku roste? Mezi drobnými kvetoucími rostlinami najdeme poněkud více rostliny *Mesembryanthemaceae*. Na přelomu srpna a září je tam africké jaro. Některé rostliny však kvetou na podzim. I přesto se tam v té době našlo množství kvetoucích rostlin. A začala botanická přehánka. Výklad a popisování různých druhů rostlin. Daktylopsisy (prstnatce), argyrodermy, které se pěstují i u nás, rostliny solitérní i vytvářející skupinky. Rostou neskutečně hustě, nedá se na ně nešlápnout. Vyskytuje se zde spousta endemických rostlin vedle řady více rozšířených. Dále jsou tam drobná konofyta v kompaktních trsech, jaké se u nás nedají vypěstovat. Některé rostliny v průběhu roku úplně mizí pod prachem a jemnou půdou, takže pokud nekvetou, není člověk schopen je najít. Často jde vskutku o miniaturní. Některé rostliny mají listovou dvojtvárnost, jiné listy ve vlhkém období, které pak zaschnou a zůstanou jen odolné listy „do sucha“.

Obrázky krásných rostlin běžných i raritních se střídaly a za svěřený výklad neustával. Jan Gloser byl ve svém živlu. Hezky vyprávěl i o řadě letniček, které známe i u nás. Škoda, že nemám před sebou obrázky a „sosám“ jen ze zvukového záznamu a skromných vizuálních vzpomínek. Akustika nebyla sice ideální, leč na porozumění to stačilo.

Některé rostliny jsme zahlédli jen zběžně, u jiných se výklad zdržel déle. Bylo zajímavé sledovat u nás pěstované rostliny s týmiž nebo blízce příbuznými v jejich domovině.

Následovalo nakouknutí do vnitrozemské pouště, botanicky chudší, leč neméně zajímavé. Začínaly se tam vyskytovat odlišné druhy sukulentů. Vedle nich zvláště ve vlhčích místech v údolích u potoků rostou např. krásně kvetoucí koberce letniček, které rychle vyklíčí, narostou a vykvetou. I mezi nimi jsou však sukulenty, opět hlavně kosmatcovité.

Ze štěrkových rovin jsme se posléze dostali do skalnatých oblastí se žulovými nebo pískovcovými útvary. Pochopitelně se tam měnilo i botanické složení. Velké rostliny i miniaturky, zvláště často rostliny na povrchu drobné a nenápadné s mohutnou podzemní částí.

V závěru přednášky jsme se dostali až na hranice s Namibií. Díky mapkám jsme měli dobrý přehled o zeměpisu navštívených oblastí. V oblasti je chráněné území, kde se vyskytují zbytky původních namibských kmenů a krajina je velmi málo dotčena činností člověka. (Jde o oblast kolem Oranžové řeky a měst Oranje Mund a Alexander Bay.) Kousek do vnitrozemí je vlhčejší, pak následuje zase suchá pouštní oblast. Krajina je označována jako Lišejníková poušť podle dominantní složky vegetace schopné přijímat vodu z mlhy. V této oblasti na hranici života a smrti roste pár konofyt a dalších rostlin, které se po většinu roku schovávají do země. Některé rostliny mají třeba dlouhý list skrytý pod zemí a překvapivě i ten slouží k asimilaci. Přednášku a putování od Kapska podél jihozápadního pobřeží na sever jsme skončili oblastí Richtersveldu kousek dále na sever.

Kaktusy podle abecedy

Poslední přednášku našeho předsedy Stanislava Stuchlíka jsem už bohužel nestihl spěchaje na vlak. Mám trochu v paměti podobné dřívější přednášky a podle nich i z ohlasů z doslechu tuším, že i tato přednáška byla zajímavá a pestrá po předchozích speciálněji zaměřených přednáškách. Mám za to, že volba přednášejícího, který dokáže udržet pozornost přítomných i na konci celodenního maratónu, byla více než dobrá.

Na závěr stručné zhodnocení: Vše podle plánu a v pohodové atmosféře. Skvělá příležitost k setkání i s mimobrněnskými kaktusáři. Zpestřením byla autogramiáda a křest knihy Gabriely Vereše. Po ruce bylo občerstvení, dostatek příjemného prostoru k diskusím a možnost prodeje a koupě rostlin. Karel Kašpárek prodával tiskoviny, literaturu a klubové suvenýry. Vstupné a prezenci zajišťovala Jana Čechová. Organizovali převážně Stanislav Stuchlík a Petr Metela, podle možností a schopností se přičinili i další členové výboru klubu. Prostředí příjemné, obraz pěkný díky dodatečnému zatemnění, o něž se postaral Petr Metela, technika nezklamala, díky péči Radka Čecha. Akustika nebyla sice zcela ideální, leč rozumět se dalo. Sezení a prostředí pohodlné a nebyť občasného vyzvánění telefonů (hloupé a bezohledné, hlavně že na to pokaždé na začátku upozorňujeme), nedá se loňskému sympóziu téměř nic vytknout. Věříme, že se úsilí výboru naplnilo a že se tam vám i ostatním návštěvníkům líbilo. Děkujeme všem za účast a těšíme se na další společné klubové akce. Děkuji Pavlovi Dvořákovi a Jaroslavu Dobiášovi za poskytnutí fotografií.

***Echinocereus ferreirianus* H. E. Gates 1953**

Přestože byl tento nápadný echinocereus nalezen a popsán již v první polovině 20. století, nepatří v našich sbírkách k běžným kaktusům. Domovinou těchto krasavců je rozsáhlé území střední a severní části poloostrova Baja California. Rostou vzpřímeně a po dosažení výšky 10–12 cm začínají u báze stonku odnožovat. Pěstování v našich podmínkách nečiní u semenáčků ani dospělých jedinců problémy. Musíme mít pouze na mysli fakt, že echinocereusy z kalifornského poloostrova patří ke skupině rostlin vyžadující maximum světla a tepla. V době vegetace snáší pravidelnou závlivku, kterou osobně nepřeháním. Stonky pak zbytečně bujně rostou na úkor krásných trnů. Rostliny na obrázku jsem získal jako asi 3leté semenáčky v pěstitně kaktusů u Haageho v Německu. Po pěti letech jsem se dočkal prvních květů, které se nyní objevují pravidelně každé léto. Není jich sice mnoho, ale jak jistě uznáte, stojí za to. Zimování je naprosto bez problémů mezi 8–12 °C.

Text a foto na titulní stránce Petr Metela

***Astrophytum myriostigma* s červeným květem**

V posledním Azetu minulého roku byl také článek o *A. myriostigma*, které vykvetlo jeho majiteli Jaroslavu Kašparovskému červeným květem. Shodou okolností v německém časopise Kakteen und andere Sukkulente vyšel v listopadu minulého roku rovněž článek představující *A. myriostigma* s červeným květem nalezené v přírodě. Po prosincové schůzi našeho výboru, kdy se už jenom tak sedí a povídá, se zrodil nápad, abychom do redakce Kakteen und andere Sukkulente oznámili, že nejenom v Mexiku, ale i na Moravě (v Měličanech) kvete *A. myriostigma* červeným květem. Ujal jsem se korespondence a redaktorovi T. Brandovi jsem poslal krátké sdělení spolu s obrázkem. Reakce byla okamžitá. Kromě poděkování za informaci v ní také byl dotaz: „Jsou od tohoto typu rostliny nebo semena k prodeji?“ Redaktor poslal tento můj mail autorovi příspěvku, kterým je Ch. Niesel, a rovněž jeho reakce byla okamžitá. Kromě jiného v ní bylo: „Byl to krásný vánoční dárek! Čeští kaktusáři mne opět a opět udivují.“ Následovalo ještě několik mailů mezi mnou, redaktorem a autorem. Nakonec jsem byl požádán, abych napsal informaci („Dopis čtenářů“) o rostlině z Azetu do Kakteen und andere Sukkulente. To jsem napsal a shodou okolností vychází v únorovém čísle, tedy opět shodně jako tento článek. Společně s našim redaktorem jsme totiž dospěli k závěru, že není na škodu zveřejnit na stránkách Azetu článek o rostlině z přírody. Získali jsme od autora i redaktora povolení k přetisku článku a rovněž obrázek rostliny z přírody. A tak se podívejte, jak kvete červeně *A. myriostigma* v přírodě. *Stanislav Stuchlík*

Rešerše článku v KuaS

Na prosincové kaktusářské schůzi v listopadu jsem si vyzvedl nový Azet 4/2015, kde přítel Kašparovský publikoval článek a foto *Astrophytum myriostigma* SB 262 s růžovými květy. Zároveň vyslovil názor, zda se nejedná o přírodní mutaci či hybridní rostlinu. Shodou okolností mi na schůzi přítel Chloupek daroval časopis KuaS, kde je publikován článek Christiana Niesela nazvaný Červená hvězda na kaktusovém nebi. Dovolím si z tohoto článku citovat některé pasáže, které by objasnily tento nále.

Jeden večer roku 1837 při hledání místa k večernímu táboru ve výšce 2300 m ve vápencových skalách mezi hechtiiemi a opuciemi: „Vaya, jaká krásná hvězda“ zvolal mladý botanik Galleotti [Haage a Sadovský 1957]. Bylo to *A. myriostigma* s červeným květem. Jeden večer

2015. Na lovu za kaktusy v Mexiku ve vápencových skalách našel jsem 5žebernou rostlinu *A. myriostigma* se zářivě červeným květem. Červené zbarvení květů u astrofyt je známé především u *A. asterias*, *A. capricorne* a jejich hybridů. Červený nebo červenonahnědlý bývá jícen trubky květů, ale podle mých znalostí u *A. myriostigma* bývá vždy žlutý. Červený jícen mívá *A. coahuilense*, ale to není možno s *A. myriostigma* sprášit, resp. křížit. Ani se nedomnívám, že jde o přechodný druh. Rostliny na nalezišti měly vločkování typické pro *A. myriostigma*. Další rostliny *A. myriostigma* na této lokalitě měly jen malá poupata, kde se nedalo určit, jaké bude později zbarvení květů. Plody i semena byly bohužel zlikvidovány mravenci. Takže trvalo 178 let, než byla tato forma opět nalezena.

Když jsem foto ukázal specialistům na astrofyt, sdělili mě, že se s tím ještě nesetkali a i mě je jasné, že čistě červené *Astrophytum myriostigma* není známé. Mé foto způsobilo nadšení také na mexické universitě.

Zbývá objasnit, zda jde o ojedinělou mutaci nebo ostatní rostliny z tohoto naleziště budou mít klasické žluté zbarvení květů či budou zbarveny červeně. Domnívám se, že to snad mohlo vzniknout působením půdního složení, nebo jinými faktory prostředí. Budu vděčný za zaslání fundovaných názorů a informací do redakce KuaS. Následuje poděkování znalcům astrofyt a také jeho spolecestovateli Thomasi Mohnovi.

Součástí článku bylo foto s uvádajícími červenými květy a zároveň uvádím adresu autora: Christian Niesel, Salzmannstrasse 55, 861 63 Augsburg, Deutschland.

Radimír Knápek, Hustopeče

Azet – zpravodaj Klubu kaktusářů Astrophytum Brno – Neprodejné – Redakce, jazyková úprava, sazba: Josef Polách – sazba systémem T_EX s použitím písma Lido – tisk: Tiskárna Indra – vytvořeno s použitím legálního a svobodného softwaru – aniž bylo vědomě ublíženo živým tvorům – v článcích byly opraveny jazykové a typografické chyby, beze změny smyslu sdělení, není-li uvedeno u příspěvku jinak – připomínky, náměty, příspěvky prosím na adresu josef@polach.org